

Բառերի քանակ: 750

Հայկական Ներդրումներն Աշխարհին

Աշխարհի տարբեր ծայրերում փոքրաթիվ բնակչություն ունեցող հայկական գաղութների մեջ, շատ ոգեշնչող է տեսնել, որ մեր ազգութեամբ ինչ-որ մեկը նման մեծ նվաճումների է հասնում: Գիտարարներն այնպիսի հսկայական դերեր են խաղացել մեր անող և զարգացող աշխարհում՝ թույլ տալով մարդկանց հասանելի լինել բազմաթիվ հիմնական կարիքների համար: Հայոց ցեղասպանության և Խորհրդային Միության կառավարման տարիներին Հայաստանը արգելափակուած էր մնացած աշխարհից, որն անընդհատ նոր ապրանքներ էր արտադրում և բարգավաճում: Դա ստիպեց խելացի հայերին կորցնել իրենց բազմաթիվ աշխատանքները, գաղափարները և նոյնիսկ գիտերը, որոնք կարող էին փոխել աշխարհը այդ կարևոր ժամանակաշրջաններում: Այս ժամանակներում նորարարական գաղափարներ էին հրապարակում, ինչպես նաև յաջողակ պետական կառույցներ և ընկերություններ: Մասնավորապես, բանկերը կարևոր դեր խաղացին տնտեսության մեջ՝ ծառայություններ մատուցելով այն մարդկանց, ովքեր ցանկանում են խնայողություններ անել անձնական պատճառներով կամ նոյնիսկ ներդրումներ կատարել և ընդլայնել իրենց ֆինանսները բիզնեսի համար: Այդ ամենի հետ մեկտեղ մարդիկ ցանկանում էին աւելի հարմար միջոց՝ գործարքներն ավարտելու համար՝ առանց գանձապահի հետ գործ ունենալու: Հենց այդտեղ էլ մի հայ մարդ աւարտեց գործը՝ նրան վաստակելով «Բանկոմատի հայր» կոչումը:

Ամերիկահայ ձեռներեց և գիտարար Լիթեր Ջորջ Միմջեանը ծնուել է 1905 թուականին Թուրքիայի Այնթափ քաղաքում: Նրա բազմաթիւ գիւտերը ներառում են ինքնակենտրոնացման տեսախցիկը, ինքնաթիռների թռիչքի արագութեան ցուցիչը և հեռադիտակը: Բայց նա առաւել յայտնի է «Bankmatic» աւտոմատ գանձապահի իր գիւտով: Նա սկզբում ստացաւ պատի մէջ անցք պարունակող մեքենայի ստեղծման գաղափարը, որը թոյլ կտա հաճախորդներին կատարել ֆինանսական գործարքներ: Այն բանից յետոյ, երբ նրանք փորձարկեցին նրա սարքը, բանկը յայտնեց, որ «միակ մարդիկ, ովքեր օգտագործում էին այդ մեքենաները, մարմնավաճառներն ու խաղամուկներն էին, ովքեր չէին ցանկանում առերես գործ ունենալ հաշուապահների հետ»: Ընդհակառակը, մտահոգումը տեղի ունեցաւ, և այժմ արդէն գրեթէ ամէն փողոցի անկիւնում կանգնած են աւտոմատ փոխանցման մեքենաներ: Բանկոմատները չափազանց կարևոր են դարձել այն մարդկանց համար, ովքեր սովորաբար զբաղուած են կամ միշտ շտապում են, ինչպէս նաև օգնում են խուսափել բանկերի մասնաճիւղերում գերբեռնվածութիւնից: Դրանք նախատեսուած են հաշմանդամութիւն ունեցող մարդկանց օգտագործման համար ևս: Անձնական բիզնեսների, մանրածախ խանութների, հիւրանոցների և նոյնիսկ սրճարանների համար բանկոմատները բարձրացրել են հաճախորդների գոհունակութիւնն ու հավատարմութիւնը: Բանկոմատը հեշտացնում է բանկային աշխատողների աշխատանքը, քանի որ նրանք այլևս ստիպուած չեն լինում ձեռքով գումար հավաքել կամ ավանդ դնել:

Բացի այդ մարդիկ կարող են հեշտությամբ հոգալ իրենց բանկային կարիքները, երբ բանկերը փակ են լինում տօն օրերին կամ այլ միջոցառումներին:

Որպես պատանի, բանկոմատներն անձամբ ինձ վրայ այնքան էլ մեծ ազդեցություն չեն թողնում, բայց դա օգուտ է իմ ծնողներիս և ինձ շրջապատող մեծահասակների համար: Տեսնելով, որ զբաղուած ծնողներս միշտ վազվզում են, զբղուած են լինում աշխատանքի և այլ իրադարձությունների մասին հոգալու, ինձ ցոյց է տալիս, որ աւելորդ ժամանակ կորցնելու համար չկայ: Բանկոմատների առկայությունը հեշտացնում է բանկ գնալը, քանի որ ես կարող եմ նոյնիսկ իջնել և արագ կանխիկ գումար ստանալ, երբ ծնողներիս դա անհրաժեշտ լինի: Բանկերի մօտ հերթ կանգնելը կորցնում է շատ ժամանակ, որը կարելի է խնայել՝ պարզապես մուտքագրելով քորոց և կատարել ցանկացած բանկային աշխատանք: Ինձ ոչ միայն ոգեշնչում է Միմջեանի ստեղծած գիւտը, այլև նրա քաջությունն ու խելքը: Ինչ-որ մէկի համար, ով գաղթել է Միացեալ Նահանգներ 1920-ին, շատ ջանք է գործադրել՝ ուր էլ որ գնար, բարձր պաշտոններ զբաղեցնելու համար: Ստեղծելով առաջին բանկոմատը 1939 թուականին՝ որպէս բանկոգրաֆ Նիւ Եորքի Սիթի բանկի համար, նա իրականում երբեք բավարար ճանաչում չստացավ: Մարդ շատ հպարտ է զգում տեսնել, թէ ինչպէս են հայերը բարգաւաճում, հատկապէս այն ամենի միջով, ինչ մենք՝ որպէս ազգ, անցել ենք: Մէր նախնիների շնորհիւ է, որ

հայ երիտասարդները աւելի մեծ նվաճումների համար սավառնելու մղում ունեն: Որպէս երիտասարդ աղջիկ, տեսնելով բազմաթիւ հայկական սեփականութիւն հանդիսացող փոքր բիզնեսների հաջողութեան հասնելը, ես ցանկութիւն եմ զգում ինձնից աւելին ստեղծելու, քան արդէն կայ: Դա ինձ ստիպում է զգալ, որ ես պարտաւոր եմ իմ ժողովրդի հանդէպ՝ լինի դա հսկայական փոփոխութիւն կատարելով, թէ ինչ-որ նոր բան սկսելով, որը կազդի նրանց վրայ: Հետագայում իմ բազմաթիւ նպատակներից մէկն է սկսել բիզնես, որը ոչ միայն օգուտ կրերի ամերիկացիներին, այլև ողջ աշխարհի հայերին: Այս բոլոր հայերը աշխարհին ցոյց են տալիս իրենց նորարարութիւնները, դա ստիպում է մեզ աւելի մեծ թուալ, քան իրականում ենք: Այս ամէնը թոյլ է տալիս աշխարհին հասկանալ, որ հայերը դեռ այստեղ են և շարունակելու են ազատ ապրել: Այն բոլոր պայքարներով, որոնց հետ բախուել է մեր երկիրը, պատճառ չկայ, որ մենք չարտայայտենք այն ամէնը, ինչ պետք է ցոյց տանք:

Ընդհանուր առմամբ, Սիմջյանի գիւտը այն բազմաթիւ յայտնի գիւտերից է, որոնք ազդել են աշխարհի վրայ այսօր: Բացի այդ, Սիմջեանն այն մարդն էր, ով յայտնագործեց վաֆլի կոնը, որը վայելում են շատ երեխաներ և նոյնիսկ մեծահասակներ: Եթէ անգամ հայը միայն մի մաս է կազմում գիւտի ստեղծման ուղեղային գրոհի և գաղափարի գործընթացին, այն դեռ մեծ նշանակութիւն ունի մեզ համար: Անկախ նրանից, թէ դա նոր տարր ստեղծելով, պլաստիկ վիրաբուժութեան հայրը լինելով և նույնիսկ յայտնի MRI ապարատը հորինելով, հայերն ամենուր են: Մեր շարունակաբար աճող ազգին և նրա ուժեղ ու կրթուած ժողովրդին արգելք չկայ, քանի որ մենք միշտ կը շարունակենք բարգաւաճել՝ փոփոխութիւններ կատարելով աշխարհում:

“Luther Simjian.” *Lemelson*, <https://lemelson.mit.edu/resources/luther-simjian>.

“Luther Simjian.” *Wikipedia*, Wikimedia Foundation, 25 Jan. 2022,
https://en.wikipedia.org/wiki/Luther_Simjian.